

Кернякевич-Танасійчук Юлія

Володимирівна,

доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат юридичних наук, доцент

КРИМІНОПЕНОЛОГІЯ ТА ПЕНІТЕНЦІАРНА КРИМІНОЛОГІЯ: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ

Про окремі аспекти взаємозв'язків науки кримінально-виконавчого права та кримінології йде мова не в одному науковому та навчальному виданні.

Автори авторитетного підручника «Кримінально-виконавче право України. Загальна та Особлива частини» за загальною редакцією д.ю.н., проф. О.М. Литвинова та д.ю.н., проф. А.Х. Степанюка заявляють про нерозривний зв'язок науки кримінально-виконавчого права з кримінологією, основні методи якої широко застосовуються для вивчення засуджених та осіб, звільнених з установ виконання покарань, стану та рівня пенітенціарної злочинності, прогнозування криміногенної обстановки в установах [1, с.47].

Як зазначає В.Д. Малков, кримінально-виконавче право використовує кримінологічні знання і рекомендації для попередження рецидиву злочинів, підвищення ефективності виправлення і перевиховання засуджених. Повною мірою це відноситься до здійснення адміністративного нагляду відносно раніше судимих осіб [2, с.21].

Взаємозв'язок кримінально-виконавчого права та кримінології проявляється насамперед в тому, що цілі і окремі завдання кримінально-виконавчого законодавства є по суті кримінологічними. Слід зауважити також, що деякі норми Кримінально-виконавчого кодексу регламентують попереджувальний вплив в процесі виконання, відбування окремих кримінальних покарань та інших заходів кримінально-правового характеру. Особистість засудженого вивчається як кримінально-виконавчим правом так і кримінологією. На стику пенології і кримінології сформувалося вчення – кримінопенологія [3, с.49-50].

Кримінопенологія, як вчення про злочини, що вчиняються під час відбування покарання, сформувалося на початку 80-х років XX ст. Засновником цього вчення вважається професор О. В Старков [4].

У науці також використовується термін «пенітенціарна кримінологія». Однак слід розмежовувати ці вчення.

Так, пенітенціарна кримінологія – це кримінологічна теорія, що вивчає злочинність засуджених під час відбування покарання у вигляді позбавлення волі, тенденції та закономірності, причини та умови, особу засудженого, що вчиняє злочини, і на цій основі розробляє напрями запобігання злочинності у місцях позбавлення волі [5, с.46].

Предмет кримінопенології, як вчення, значно ширше пенітенціарної кримінології і включає в себе більше категорій, що відображають кримінальні явища, ніж сам термін. Більше того, пенітенціарна кримінологія не має свого

предмета, в ній є тільки об'єкт дослідження – злочинність в місцях позбавлення волі. Системи як такої вона теж не має, бо в ній фактично немає загальної частини – загальних проблем злочинності у кримінально-виконавчих установах (однієї цією темою вся загальна частина і вичерпана). І виходить, що пенітенціарна кримінологія розкривається лише різними видами злочинів і типами злочинної поведінки позбавлених волі. Інакше кажучи, предмет науки означає, що дана наука вивчає, які явища і в якому розрізі. Тому кримінопеналогія вивчає кримінальні явища під час виконання кримінальних покарань в розрізі їх причинності та профілактики [6, с.62].

Отже, кримінопеналогія є більш об'ємним за змістом і наповненням вченням, оскільки досліджує злочинність під час відбування усіх без винятку покарань, а предметом вивчення пенітенціарної кримінології є злочинність під час відбування покарань, пов'язаних з ізоляцією від суспільства, в місцях позбавлення волі.

Список використаних джерел:

1. Кримінально-виконавче право України. Загальна та Особлива частини : підручник / О. М. Литвинов, А. Х. Степанюк, І. С. Яковець, К. А. Автухов, А.П. Гель, С. В. Лосич, Є. С. Назимко; за заг. ред. д. ю. н., проф. О. М. Литвинова та д. ю. н., проф. А. Х. Степанюка. – К.: ВД «Дакор», 2015. – 632 с.
2. Кримінологія: Учебник для вузов / под ред. проф. В. Д. Малкова – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ЗАО «Юстицинформ», 2006. – 528 с. – (Серия «Образование»).
3. Российский курс уголовно-исполнительного права. В 2-х т. Т.1. Общая часть: учебник / Е. А. Антонян, Ю. М. Антонян, С. А. Борсученко и др.; под ред. В. Е. Эминова, В. Н. Орлова. – М.: МГЮА имени О. Е. Кутафина; ООО «Издательство “Элит”», 2012. – 696 с. – (Библиотека журнала «Российский криминологический взгляд»).
4. Кримінопеналогія – учение о преступлениях при исполнении наказаний. URL: <http://fgpodsobka.narod.ru/crimpenology.htm>.
5. Кримінологічні засади запобігання злочинам в установах виконання покарань України (пенітенціарна кримінологія) : посіб. / за ред. О. М. Джужі. – К. : НАВС, 2013. – 620 с.
6. Старков О. В. Кримінопеналогія. – М. : Экзамен, 2004. – 480 с.

*Кіслов Олександр Іванович,
старший викладач кафедри
пенітенціарної діяльності Інституту
кримінально-виконавчої служби*

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ВИПРАВНОЇ КОЛОНІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ЗАСУДЖЕНИХ

Однією з основних завдань виправних колоній є забезпечення виконання покарань у виді позбавлення волі та забезпечення особистої безпеки засуджених.

Забезпечення особистої безпеки засуджених – це реалізація їх правової захищеності, яка виражається в усуненні безпечних умов у виправній колонії і